

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

MODELREGLEMENT

VOOR

CHRISTENUNIEFRACTIES

Praktische richtlijnen
voor ChristenUnie-fracties
in raden en staten

© ChristenUnie
April 2002

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf

1.	Het functioneren van fracties	
	Woord vooraf	2
	1.1. Inleiding	3
	1.2. De doelstellingen en taken	3
	1.3. Samenstelling en omvang	4
	1.4. De plaats van de fractie binnen het geheel van de lokale ChristenUnie	5
	1.5. Zorg dragen voor continuïteit	5
	1.6. Financiële aspecten	5
	1.7. Verantwoording afleggen	6
2.	Model-fractiereglement	
	Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen	7
	Hoofdstuk 2 De inrichting van de fractie	7
	Hoofdstuk 3 Werkwijze van de fractie	10
	Hoofdstuk 4 Bijzondere bepalingen	11
	Hoofdstuk 5 Rechten en plichten van de leden	12
	Hoofdstuk 6 Afstemming fractie en wethouder	14
	Hoofdstuk 7 Slotbepalingen	14
3.	Artikelsgewijze toelichting	15
	 Bijlage: Discussiepunten model-fractiereglement	 18

WOORD VOORAF

De totstandkoming van de eerste ChristenUniefracties was vorig jaar voor het uniebestuur aanleiding om een model van een fractiereglement uit te brengen. Inmiddels is dit reglement naar aanleiding van diverse reacties aangepast.

Structuur en spelregels zijn nodig, om zowel fractie als steunfractie optimaal te laten functioneren. Zeker ook wanneer er samengewerkt wordt met de SGP of wanneer er besloten wordt vergoedingen toe te kennen aan steunfractieleden. Iedere fractie moet echter zelf uitmaken of zij een fractiereglement vast stelt. Dit model is daarbij een hulpmiddel.

Het modelreglement is in grote lijnen gebaseerd op een eerder model dat in maart 1999 werd uitgegeven door de Vereniging van RPF-Bestuurders. Het nieuwe model is inhoudelijke afgestemd met de Verenigingen van GPV- en RPF-bestuurders en vastgesteld in het uniebestuur. In het nieuwe model is rekening gehouden met de gevolgen van de Wet Dualisering Gemeentebestuur voor het functioneren van fracties. Tevens is gewerkt vanuit het uitgangspunt dat de fractie een onderdeel is binnen het geheel van de lokale ChristenUnie en dat het goed is om de wederzijdse relaties tussen fractie en bestuur levendig te houden. In de lokale ChristenUnie functioneren bestuur en fractie gezamenlijk. Het modelreglement is toegeschreven op raadsfracties van de ChristenUnie, maar met enige aanpassingen evenzeer bruikbaar voor gecombineerde fracties en voor fracties in provinciale staten. Het modelreglement kan gedownload worden van de internetsite van de ChristenUnie (www.christenunie.nl). Het tekstbestand kan op verzoek ook gemaild worden.

Bij de oorspronkelijke samenstelling bleken er rondom enkele onderwerpen verschillende meningen te bestaan. Deze discussiepunten zijn daarom als bijlage toegevoegd. Fracties kunnen zelf beslissen of zij het model overnemen of aanpassen.

Het uniebestuur hoopt dat vele fracties er nuttig gebruik van zullen maken. Met betrekking tot de opgenomen discussiepunten en met het oog op verdere verbetering zijn reacties en ervaringen van harte welkom. Deze kunnen worden gericht aan het landelijk bureau van de ChristenUnie.

Het Uniebestuur

1. HET FUNCTIONEREN VAN FRACTIES

1.1. Inleiding

Een goed georganiseerde fractie bevordert de eenduidigheid van het politieke beleid. Een goed reglement helpt tevens om conflicten te voorkomen of kan helpen deze op te lossen. Daarnaast wordt middels een reglement de plaats van de fractie binnen de kerngroep van de lokale ChristenUnie duidelijk. De meerwaarde van een fractiereglement is daarom wellicht het 'teveel' aan regels, die op onverwachte momenten toch nodig blijken te zijn. Van ieder lid wordt dan ook verwacht dat hij of zij zich bij toetreding tot de fractie met het reglement akkoord verklaart.

Toch is een fractiereglement niet meer dan een begin. Voor een vruchtbare samenwerking in fractieverband is van doorslaggevend belang dat de fractieleden en degenen die hen steunen, zich gezamenlijk, collegiaal en doelgericht inspannen. Die inspanning moet gebaseerd zijn op vertrouwen op God en Zijn Woord, op de politieke overtuiging van de ChristenUnie (en de SGP) en het eigen verkiezingsprogramma. Een voorwaarde voor vruchtbaar samenwerken is ook dat alle fractie- en steunfractieleden de ruimte krijgen om hun talenten te ontwikkelen, zonder dat persoonlijke ambities de kans krijgen om te domineren.

Ter inleiding op dit modelreglement zullen enkele belangrijke onderdelen van het fractiewerk nu eerst kort worden besproken, te weten:

- de doelstellingen en taken van een fractie (wat?)
- de samenstelling en omvang (wie?)
- de plaats van de fractie binnen het geheel van de lokale ChristenUnie (waar?)
- het zorgdragen voor continuïteit (voor hoelang?)
- de financiële aspecten (kosten en beheer van gelden)
- het afleggen van verantwoording (wie bewaakt de koers?)

1.2. De doelstellingen en taken

De raadsfractie is deel van het gemeentebestuur. In de fractie wordt door de gekozen raadsleden de *inhoudelijke bijdrage* aan het beleid van de gemeente bepaald en gecoördineerd. Vanuit een gedreven christelijk elan en een goed zicht op de maatschappelijke en politiek-bestuurlijke context worden standpunten omtrent de inrichting van de samenleving in debat gebracht. Via raad, commissies, media, communicatie met de lokale ChristenUnie en diverse contacten wordt deze bijdrage uitgedragen. Uiteraard gebeurt dit op basis van het lokale verkiezingsprogramma en zoveel mogelijk conform het landelijke partijprogramma. De fractie is namens de partij gezichtsbepalend voor de burgers van de gemeente.

De fractie bezint zich niet alleen op de inhoud van de politiek, maar ook op de meest effectieve wijze om de politieke besluitvorming te beïnvloeden. In deze handreiking wordt deze *fractiestrategie* niet verder uitgewerkt. Wie hierover meer wil weten kan o.a. terecht bij cursussen van de ChristenUnie. Daarnaast is er een Handboek voor ChristenUnie bestuurders in de maak, waarin per beleidsterrein de standpunten van de ChristenUnie aan de orde komen.

De fractie heeft tevens tot doel om werkzaamheden en functies zo goed mogelijk te verdelen. De fractievoorzitter treedt hierbij op als begeleider van zijn of haar *team*. Tot dat team behoren ook de leden van de *steunfractie* die de raadsleden bijstaan in hun politieke functioneren. Met opzet vermijden we het vaak gebruikte begrip 'schaduwfractie'. We willen dit reserveren voor de op politieke beïnvloeding gerichte lokale unies in gemeenten zonder raadszetel.

Welke taken vervult de fractie dus? Kort gezegd: het inhoudelijke en strategische beleid vaststellen dat in de vergaderingen van de raad en raadscommissies wordt uitgedragen. Dit veronderstelt in de praktijk behalve het vergaderen, veel overleg met organisaties, andere fracties, het college van burgemeester en wethouders, ambtenaren, individuele burgers, extern deskundigen en de kerngroep van de lokale

ChristenUnie. Daarnaast dienen de raadstukken gelezen te worden en legt men werkbezoeken af. Zo worden contacten en inhoudelijke kennis opgebouwd en de bijdrage aan de besluitvorming zorgvuldig voorbereid.

De concrete taakverdeling van een fractie wordt omschreven in de artikelen 7 tot en met 10 van het modelreglement.

1.3. Samenstelling en omvang

Wie zitten er in de fractie? De fractie bestaat uit de *gekozen* raadsleden. Zij hebben politiek mandaat gekregen van de kiezers. Alle niet-gekozen leden kunnen tot de steunfractie behoren. Zij hebben een *adviserende* stem. De gekozen raadsleden zijn verplicht met elkaar de fractie te vormen. De wethouders echter zijn met ingang van maart 2002 (na invoering van de wet dualisering gemeentebestuur) geen onderdeel meer van de fractie. De fractie kan buiten de wethouder om vergaderen. De algemene regel is echter dat de wethouder als adviseur van de fractie de vergaderingen bijwoont. De fractie bepaalt met elkaar het beleid. De regel is dat fractie en steunfractie gezamenlijk vergaderen. In het woordgebruik wordt dan gesproken over 'de fractie' en 'de fractievergadering'.

Wie kunnen er zoal tot de steunfractie behoren?

- Leden die als 'burgerlid' deel uitmaken van raadscommissies. Het verschilt per gemeente of dit mogelijk is en wie hiervoor in aanmerking komt. Wel worden deze commissieleden altijd officieel door de raad benoemd.
- De kandidaten van de verkiezingslijst. Zij moeten immers als dat nodig is de plaatsen innemen.
- Deskundige leden die de fractie willen steunen en adviseren op bepaalde beleidsterreinen.
- Belangstellende leden van de ChristenUnie en de jongerenorganisatie PERSPECTIEF die ervaring op willen doen met de lokale politiek.
- De fractie kan een officiële fractieassistent benoemen, die algemeen ondersteunend werkzaam is. Denk bijvoorbeeld aan het maken van notulen van vergaderingen en administratieve werkzaamheden op het gebied van publiciteit.

Voor alle steunfractieleden geldt dat zij lid moeten zijn van de ChristenUnie of van Perspectief. Daarnaast kan de fractie op ad hoc basis externe deskundigen raadplegen.

In de praktijk maken steunfractieleden volwaardig deel uit van de fractie. Zij denken, praten en beslissen mee. Bij verschil van mening geeft de stem van de gekozen raadsleden echter de doorslag. Als er gestemd moet worden, stemmen alleen de gekozen raadsleden.

De omvang van de fractie is sterk afhankelijk van de omstandigheden. Hoe groot is de gemeente en hoe veel zetels heeft de ChristenUnie? Een fractie van één of twee leden heeft behoefte aan zeker drie of vier steunfractieleden. In grote steden bestaan éénpersoonsfracties die door vijf of zes anderen gesteund worden. Bij een grote fractie kan het raadswerk beter verdeeld worden, waardoor de steunfractie kleiner kan zijn. Hier moet echter extra aandacht besteed worden aan de lijstopvolgers, omdat er op termijn wellicht meerdere vacatures ingevuld moeten worden. In de praktijk zijn de meeste fracties teams van vijf tot tien leden. In samenwerkingsituaties kunnen steunfractieleden benoemd worden naar rato van de omvang van de partijen op de lijst. Het is noodzakelijk dit van tevoren in de samenwerkingsovereenkomst af te spreken.

Het fractiereglement spreekt in de artikelen 3 en 10 over de samenstelling van fractie en steunfractie.

1.4 De plaats van de fractie binnen het geheel van de lokale ChristenUnie

Al eerder is geformuleerd dat het uitgangspunt is dat de fractie een onderdeel is van de lokale ChristenUnie. Doel van de contacten tussen het bestuur en de fractie is om deze meer op elkaar betrokken te laten zijn teneinde in gezamenlijkheid de leden qua organisatie en politieke inhoud erbij te betrekken. Dit is nodig om in te kunnen spelen op de veranderende maatschappelijke bewegingen. We willen méér mensen méér betrekken bij de christelijke politiek. Daarom dient de verhouding bestuur / fractie meer te zijn dan het in **1.7** genoemde afleggen van verantwoording.

Het goed is om een vertegenwoordiger van het lokale unie bestuur de fractievergaderingen te laten bijwonen. Hiervoor is de politiek secretaris een geschikte figuur. Deze persoon vervult een link functie tussen fractie en bestuur. Hij of zij kan echter *als bestuurslid* geen lid zijn van de (steun-)fractie (wel op persoonlijke titel). Een bestuursvertegenwoordiger mag het woord voeren, maar heeft, in tegenstelling tot de steunfractieleden, geen adviserende stem.

De artikelen 11, 22, 23 en 25 geven richtlijnen voor de verhouding fractie/ bestuur.

1.5. Zorgdragen voor continuïteit

Een fractie wordt uiteraard gekozen voor de zittingsperiode van de gemeenteraad, dus voor vier jaar. Per nieuwe bestuurlijke periode wordt een nieuwe fractie samengesteld. Daarom is het van belang dat de lokale ChristenUnie zorg draagt voor continuïteit van beleid in de fractie. Voor de kiezers is het belangrijk dat voortzetting van het partijbeleid gewaarborgd is, ook wanneer raadsleden tussentijds opstappen of wegvallen.

Continuïteit wordt bereikt via het verkiezingsprogramma, via de samenstelling van de fractie en via een levend contact met het bestuur van de lokale unie. Het hoeft niet zo te zijn dat zittende fractieleden altijd weer voor benoeming in aanmerking komen. De lokale unie moet dan ook zorgen voor 'vers bloed' in de fractie, voor voldoende kandidaten die tijdig ervaring (kunnen) opdoen via de steunfractie. Leden en in het bijzonder steunfractieleden en kandidaat-raadsleden dienen gestimuleerd te worden om tijdig cursussen te volgen.

Het is een goede regel dat er voor iedere raadscommissie een steunfractielid is, die de stukken bestudeert, meedenkt en de commissievergaderingen bezoekt. Bij ziekte of afwezigheid van het raadslid kan de fractie er veel baat hebben dat een steunfractielid op de tribune aanwezig is.

1.6. Financiële aspecten

Het functioneren van de fractie kost natuurlijk geld. Denk bijvoorbeeld aan eventuele reis- en verblijfskosten, de kosten van het secretariaat (apparatuur, portie, telefoon enz.), het netjes uitgeven van algemene beschouwingen of fractienotities, en zo voort. Een eenvoudige fractiebegroting is een goed hulpmiddel om greep te krijgen op deze uitgaven en er een goed dekkingsplan tegenover te stellen. Het is noodzakelijk dat de geldstromen binnen de fractie op inzichtelijke wijze worden beheerd en verantwoord. In de praktijk wordt hiervoor een afzonderlijke bankrekening geopend op naam van de fractie. Daardoor wordt o.a. voorkomen dat de geldelijke middelen van de fractie en de lokale unie door elkaar kunnen lopen. Het voorkomt ook misverstanden met raadsleden over (onkosten-)vergoedingen.

De achtergrond hiervan is dat er in de praktijk verschillende soorten vergoedingen voorkomen waaruit deze onkosten betaald kunnen of moeten worden:

- een (belastbare) vergoeding voor werkzaamheden aan raadsleden
- een (in principe onbelastbare) tegemoetkoming in de kosten voor raadsleden
- vergoedingen voor het bijwonen van vergaderingen (belastbaar) en onkostenvergoedingen voor commissieleden (in principe onbelastbaar)
- een vergoeding voor fractiekosten verstrekt aan de fractie.

Daarnaast kan er nog sprake zijn van bijkomende voordelen zoals apparatuur, abonnementen op tijdschriften en dergelijke.

De wijze waarop vergoedingen verstrekt worden verschilt per gemeente. Iedere fractie moet daarom ook afzonderlijk afspraken maken over hoe met vergoedingen wordt omgegaan. Wanneer er gekozen is voor een officiële fractieassistent - een 'ambtelijk secretaris' - , dan wordt daar vaak een vergoeding tegenover gesteld. Sommige fracties geven aan steunfractieleden een (bescheiden) vergoeding voor het bijwonen van vergaderingen of vergoeden bijvoorbeeld kosten van cursusdeelname. Het is belangrijk hierover direct aan het begin van de raadsperiode duidelijke afspraken te maken en deze op papier te zetten zodat misverstanden en scheve ogen worden voorkomen.

Als regel stellen de raadsleden een deel van hun vergoeding beschikbaar voor algemene fractiekosten. Het modelfractiereglement stelt voor dit te beperken tot maximaal 25 %. Beseft moet worden dat raadsleden ook nog bijdragen betalen aan hun bestuurdersvereniging en in veel gevallen afdragen aan de lokale verkiezingskas. Ook maken zij kosten voor abonnementen, partijvergaderingen, cursussen en congressen. Daarnaast zijn zij gewoon belasting verschuldigd over hun raadsvergoeding.

In statenfracties en in grote gemeenten gaan er flinke bedragen in een fractie om. Er zijn daarom fracties die hiervoor een 'stichting fractieondersteuning' oprichten, vooral om de positie van een bezoldigde fractieassistent goed te regelen. Persoonlijke bijdragen aan zo'n stichting zijn als giften weer fiscaal aftrekbaar.

Het modelreglement behandelt de financiën in de artikelen 9 en 26.

1.7. Verantwoording afleggen

De fractie opereert 'zonder last of ruggespraak'. Daarbij hanteert zij het verkiezings- c.q. het collegeprogram als spoorboekje. Per saldo zal bij elke gemeenteraadsverkiezing blijken hoe de stemgerechtigde burgers over de partij oordelen. Toch is tussentijdse afstemming van beleid met de achterban, de lokale unie, onmisbaar. Vanuit de achterban kunnen ideeën aangedragen, belangrijke thema's uitgewerkt, en deskundigen geraadpleegd worden. Dit kan via periodiek overleg met het bestuur, via de genoemde politieke secretaris en via het afleggen van verantwoording aan de leden via ledenvergaderingen en het lokale unie- of fractieblad. Verantwoording afleggen kan echter alleen wanneer zogenaamde 'dubbele petten' worden voorkomen. Fractieleden kunnen zichzelf niet (nooit!) als bestuurslid controleren. Ook binnen de fractie dient verantwoording afgelegd te worden aan elkaar. Goede hulpmiddelen hierbij zijn functioneringsgesprekken alsmede periodieke evaluatie van het fractiewerk. Het landelijk bureau van de ChristenUnie organiseert cursussen die hierbij behulpzaam kunnen zijn.

2. MODEL-FRACTIEREGLEMENT

REGLEMENT VOOR DE CHRISTENUNIEFRACTIE IN DE GEMEENTERAAD VAN

.....
HOOFDSTUK I.
ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Begripsomschrijvingen

In dit reglement wordt verstaan onder:

- a) de fractie: de gezamenlijke ChristenUnie-raadsleden,
- b) de wethouder(s): de leden van de ChristenUnie die op voordacht van de fractie door de raad tot wethouder zijn benoemd.
- c) de raad: de gemeenteraad;
- d) fractiebestuur: het bestuur van de fractie;
- e) de steunfractie: leden en/ of kandidaat-raadsleden van de ChristenUnie, voorzover zij deel uitmaken van een door de fractie ingestelde steunfractie;
- f) bestuur: het bestuur van de lokale ChristenUnie;
- g) ledenvergadering: de leden van de ChristenUnie, bijeen in een vergadering van de lokale unie.

Artikel 2

Taak van de fractie

De fractie voert haar beleid in de gemeenteraad op basis van de beginselen van de ChristenUnie zoals vastgelegd in het kernprogram, het reglement van de lokale unie en het door de lokale unie vastgestelde verkiezingsprogram. Zij stelt zich daarbij ten doel als eenheid naar buiten te treden en de te verrichten werkzaamheden en te vervullen functies zo goed mogelijk over de fractieleden te verdelen.

HOOFDSTUK II DE INRICHTING VAN DE FRACTIE

Artikel 3

Samenstelling fractie

1. Lid van de fractie kunnen alleen zij zijn die lid zijn van de lokale ChristenUnie.
2. De fractie wordt voor de duur van de zittingsperiode van de raad gevormd door de raadsleden die verkozen zijn via de door de lokale unie ingediende kandidatenlijst.
3. De fractie kan besluiten tot toelating van leden en/ of kandidaat-raadsleden, voorzover zij lid zijn van een raadscommissie en/ of deel uitmaken van een door de fractie ingestelde steunfractie en/ of fractieassistent zijn, zij hebben slechts een adviserende stem.
4. De fractie kan besluiten tot toelating van raadsleden die anderszins tot de raad zijn toegelaten en die te kennen geven tot de fractie te willen behoren. De fractie wijst het verzoek in ieder geval af indien aanvrager geen lid is van de ChristenUnie. De beslissing over het verzoek wordt genomen binnen één maand na ontvangst daarvan.
5. De fractie benoemt zonodig een fractieassistent wiens taken door het fractiebestuur worden vastgesteld.
6. Het lidmaatschap van de fractie eindigt door:
 - a. het ophouden raadslid te zijn;
 - b. het ophouden lid van de ChristenUnie te zijn;
 - c. uittreding;
 - d. vervallenverklaring van het lidmaatschap;
 - e. benoeming tot wethouder.

7. De lijsttrekker roept na de gemeenteraadsverkiezingen de op de ChristenUnie-lijst gekozen raadsleden voor de eerste maal bijeen. In deze vergadering dient een fractievoorzitter aangewezen te worden. Indien een fractievoorzitter wordt benoemd tot wethouder is deze persoon geen lid meer van de fractie. De fractie kiest dan een ander lid tot voorzitter.
8. De fractie vergadert als regel met de wethouder(s) die een adviserende stem hebben. De fractie kan desgewenst zonder wethouders(s) vergaderen.

Artikel 4

Bekrachtiging reglement

1. De fractieleden en steunfractieleden verklaren bekend te zijn met dit reglement en de bepalingen ervan te zullen naleven.
2. De nieuwgekozen fractie stelt in haar eerste vergadering het reglement (opnieuw) vast.

Artikel 5

Fractiebestuur

Indien de fractie zulks wenselijk oordeelt kiest zij een fractiebestuur, waarvoor de navolgende bepalingen gelden:

- a. Het fractiebestuur bestaat uit een voorzitter, een vice-voorzitter, een secretaris en een penningmeester. Indien de fractie dat wenst, kan zij één of meer gewone leden in het fractiebestuur benoemen.
- b. De leden worden in hun functie door en uit de fractie benoemd voor de duur van de zittingsperiode van de raad. Vereniging van functies in één persoon is toegestaan.
- c. Het fractiebestuur wordt gekozen vóór de eerste vergadering van de nieuwe raad.
- d. Het lidmaatschap van het fractiebestuur is onverenigbaar met het lidmaatschap van het bestuur.
- e. De fractie kan een lid van het fractiebestuur ontslaan onder opgaaf van redenen.
- f. Vacatures worden vervuld in de eerste vergadering na hun ontstaan.

Artikel 6

Taak fractiebestuur (respectievelijk voorzitter)

Het fractiebestuur, respectievelijk de voorzitter, bereidt de besluitvorming in de fractie voor en ziet toe op de naleving van dit reglement. In dit kader is het bestuur, respectievelijk de voorzitter, belast met:

- a) de voorbereiding van de vergaderingen van de fractie;
- b) de uitvoering van besluiten van de fractie;
- c) het toezicht op en de verantwoordelijkheid voor het functioneren van de fractie, de steunfractie en eventuele fractiewerkgroepen;
- d) de afhandeling namens de fractie van spoedeisende aangelegenheden;
- e) het onderhouden van contacten met het bestuur van de lokale unie.

Artikel 7

De voorzitter

1. De voorzitter heeft in het bijzonder tot taak:
 - a) het leiden van de vergaderingen van de fractie en het fractiebestuur;
 - b) het onderhouden van contacten met de wethouder(s);
 - c) het onderhouden van algemene contacten met de andere fracties in de raad en met (leden van) het college van burgemeester en wethouders;
 - d) het onderhouden van contact met andere ChristenUnie-fracties in de provincie;
 - e) de vertegenwoordiging naar buiten van de fractie;
 - f) het onderhouden van contacten met vertegenwoordigers van de media;
 - g) het onderhouden van contacten met het bestuur;

- h) het voeren van functioneringsgesprekken met de leden van de fractie, op basis van een protocol dat overeen is gekomen tussen het bestuur en de fractie.
2. Bij afwezigheid wordt de voorzitter vervangen door de vice-voorzitter.

Artikel 8

De secretaris

De secretaris heeft in het bijzonder tot taak:

- a) het verzorgen van de oproepingen voor de vergaderingen van fractie en fractiebestuur;
- b) het verzorgen van de verslaglegging van de vergaderingen van fractie en fractiebestuur;
- c) het verzorgen van de inkomende en uitgaande post van de fractie;
- d) het verzorgen en beheren van het archief van de fractie.

Artikel 9

De penningmeester

De penningmeester beheert de geldmiddelen van de fractie en voert de financiële administratie. Het fractiebestuur regelt de controle op de administratie en de periodieke verantwoording aan de fractie.

Artikel 10a

Steunfractie

1. De fractie kan een steunfractie instellen.
2. De steunfractie heeft tot taak de fractie bij haar werkzaamheden te ondersteunen, respectievelijk te adviseren.
3. De steunfractie bestaat uit leden van de ChristenUnie en/of kandidaat-raadsleden van de ChristenUnie die lid zijn van een raadscommissie of door de fractie na overleg met het bestuur worden aangewezen als lid van de steunfractie.
4. De leden van de steunfractie wonen de fractievergaderingen bij, hebben een adviserende stem, maar nemen niet deel aan stemmingen.

Artikel 10b

Fractiewerkgroepen

1. De fractie kan, al dan niet tijdelijk, werkgroepen instellen.
2. De werkgroepen brengen uitsluitend advies uit aan de fractie.
3. De werkgroepen bestaan uit fractieleden, aangevuld met leden van de ChristenUnie. Dit gebeurt voortbouwend op de kennis en de vaardigheden die de leden hebben. Indien gewenst kunnen deze personen, na overleg met het bestuur, door de fractie worden aangewezen.
4. De fractie kan regels stellen omtrent de werkwijze van de werkgroepen.

Artikel 11

Vertegenwoordiging lokale uniebestuur

1. De vergaderingen van de fractie kunnen worden bijgewoond door een vertegenwoordiger van het bestuur. Dit is de politiek secretaris of zijn/ haar vervanger.
2. Deze heeft het recht in de vergadering het woord te voeren, maar neemt niet deel aan stemmingen.

Artikel 12

Bijstand van de fractie

De fractie kan zich in haar vergaderingen bij de behandeling van bepaalde onderwerpen doen bijstaan door leden van fractiewerkgroepen die geen raadslid zijn, en andere deskundigen.

HOOFDSTUK III

WERKWIJZE VAN DE FRACTIE

Artikel 13

Vergaderingen

1. De fractie vergadert telkens tijdig voor de vergadering van de raad en/of vergaderingen van de raadscommissies en voorts zo dikwijls als het fractiebestuur, respectievelijk de voorzitter, dat nodig oordeelt of tenminste de helft van het aantal leden dit onder opgaaf van redenen aan de voorzitter verzoekt.
2. De fractie stelt voor haar vergaderingen per kalenderjaar een vergaderschema vast.

Artikel 14

Oproeping en agenda

1. De secretaris zendt bij voorkeur tenminste één week voor de vergadering een oproeping aan de leden, vergezeld van een lijst van te behandelen onderwerpen.
2. De fractie kan op verzoek van één of meer leden onderwerpen aan de agenda toevoegen of daarvan afvoeren.

Artikel 15

Opening

De vergadering van de fractie wordt geopend met bijbellezing en gebed.

Artikel 16

Openbaarheid en geheimhouding

1. De vergaderingen van fractie en fractiebestuur zijn als regel niet openbaar, tenzij de fractie anders besluit.
2. Belanghebbenden ter zake van onderwerpen die hen aangaan, kunnen op (hun) verzoek de fractievergadering bijwonen teneinde een toelichting op die onderwerpen te geven.
3. De leden, de wethouder(s), alsmede de ingevolge artikel 3 lid 2 van dit reglement toegelaten kandidaat-leden en de afgevaardigde van het bestuur, zijn, voor zover ter vergadering niet anders is bepaald, tot geheimhouding inzake het besprokene verplicht.

Artikel 17

Orde der vergadering

De orde der vergadering wordt bepaald door de agenda als bedoeld in artikel 14. De voorzitter geeft in de volgorde van aanmelding het woord bij een agendapunt. Besluitvorming bij een agendapunt vindt plaats als geen der aanwezigen meer het woord verlangt.

Artikel 18

Besluitvorming

1. De ter vergadering aanwezige fractieleden nemen als regel besluiten met gewone meerderheid der uitgebrachte stemmen.
2. Stemmen over zaken geschiedt mondeling. Wordt geen stemming verlangd, dan wordt het voorstel geacht te zijn aangenomen. Wordt daarentegen wel stemming verlangd, dan vindt deze plaats overeenkomstig het bepaalde in lid 1 van dit artikel.
3. Wanneer de stemmen bij een stemming over zaken staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.
4. Stemmen over personen geschiedt schriftelijk. Blanco stemmen worden voor de bepaling van de uitslag van de stemming niet als stem aangemerkt.
5. Over iedere benoeming c.q. besluit waarbij één of meerdere personen in het geding zijn, wordt

afzonderlijk gestemd, behalve wanneer het gaat om voordrachten als bedoeld in artikel 20 van dit reglement.

6. Indien één lid stemming verlangt bij een enkelvoudige voordracht, dient er een stemming plaats te vinden.
7. Indien bij eerste stemming niemand de meerderheid behaalt, heeft terstond een tweede stemming plaats. Behaalt dan wederom niemand de meerderheid, dan vindt herstemming plaats over de twee personen die het grootste aantal stemmen hebben verworven. Deze twee personen nemen niet aan de herstemming deel. Staken bij herstemming de stemmen, dan beslist het lot.

HOOFDSTUK IV BIJZONDERE BEPALINGEN

Artikel 19

Voordrachten

1. Het fractiebestuur, respectievelijk de voorzitter, doet een enkelvoudige voordracht aan de fractie inzake de door de fractie te stellen kandidaten voor plaatsen in commissies, ingesteld op grond van de artikelen 82 en 87 van de Gemeentewet, of voor andere gemeentelijke functies. Het fractiebestuur, respectievelijk de voorzitter, stelt de leden tevoren in de gelegenheid hun voorkeur kenbaar te maken.
2. Het fractiebestuur, respectievelijk de voorzitter, doet een enkelvoudige voordracht aan de fractie tot aanwijzing van leden van de steunfractie en de fractiewerkgroepen, met inachtneming van het bepaalde in artikel 10.a lid 3 en artikel 10.b lid 3 van dit reglement.

Artikel 20

Aanbeveling kandidaat-wethouders

1. Het fractiebestuur, respectievelijk de voorzitter, stelt de fractieleden in de gelegenheid zich kandidaat te stellen voor het wethouderschap.
2. Het fractiebestuur, respectievelijk de voorzitter, voert een gesprek met de kandidaten en vraagt advies aan het bestuur.
3. Het fractiebestuur, respectievelijk de voorzitter, maakt een aanbeveling op voor de fractie. Indien deze aanbeveling een lid van de fractie persoonlijk aangaat neemt deze niet deel aan het betreffende onderdeel van de vergadering.
4. Bij het opstellen van de aanbeveling neemt het fractiebestuur, respectievelijk de voorzitter, de wensen in beschouwing die de ledenvergadering bij de kandidaatstelling voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad in dit opzicht kenbaar heeft gemaakt.

Artikel 21

Horen van het lokale uniebestuur

De fractie hoort –alvorens terzake een besluit te nemen - het bestuur in ieder geval inzake de volgende aangelegenheden:

- a. de keuze van de partner(s) in het dagelijks bestuur van de gemeente;
- b. een akkoord over een concept beleidsprogram voor het gemeentebestuur;
- c. het tussentijds verbreken van een dergelijke samenwerking;
- d. het toelaten van kandidaat-leden als bedoeld in artikel 3 lid 2, het toelaten van leden als bedoeld in artikel 3 lid 3 of het vervallen verklaren van het lidmaatschap van een lid als bedoeld in artikels 26 van dit reglement.

Artikel 22

Afleggen van verantwoording

1. De fractie dan wel het fractiebestuur voert tenminste tweemaal per jaar of zoveel meer als zij

wenselijk acht, overleg met het bestuur over het door de fractie gevoerde beleid. Indien dit overleg wordt gevoerd door het fractiebestuur, worden de resultaten ter kennis van de fractie gebracht.

2. Daartoe uitgenodigd door het bestuur legt de fractie jaarlijks in de lokale unievergadering verantwoording af over het door haar gevoerde beleid in het afgelopen jaar.

Artikel 23

Politiek overleg met derden

Onderhandelingen met andere politieke partijen, fracties of derden worden door het fractiebestuur c.q. de voorzitter of leden van de fractie slechts gevoerd indien de fractie daartoe opdracht heeft gegeven. Het resultaat van deze onderhandelingen dient onderwerp van besluitvorming in de fractie te zijn.

HOOFDSTUK V RECHTEN EN PLICHTEN VAN DE LEDEN

Artikel 24

Verplichtingen van fractieleden

1. De raadsleden van de fractie zijn gehouden de vergaderingen van de fractie en de raad bij te wonen. In geval van verhindering stellen zij hiervan met redenen omkleed de fractievoorzitter in kennis. Bij verhindering tot het bijwonen van de raadsvergadering stellen zij tevens de gemeentesecretaris respectievelijk de voorzitter van de gemeenteraad hiervan in kennis.
2. De leden en commissieleden, niet-raadsleden, zijn tevens gehouden de vergaderingen van de raadscommissies waar zij lid van zijn bij te wonen. Bij verhindering stellen zij hiervan hun medelid (-leden) tijdig in kennis en plegen zij overleg over de mogelijke vervanging of in te nemen standpunten.
3. De leden zijn tevens gehouden andere dan de in het eerste en tweede lid vermelde vergaderingen bij te wonen indien omtrent hun aanwezigheid daarbij afspraken zijn gemaakt in de vergadering van de fractie.
4. Alvorens moties, amendementen, verzoeken tot interpellatie of initiatiefvoorstellen voor de raad in te dienen, brengt een lid het voornemen daartoe ter sprake in de vergadering van de fractie. In spoedeisende gevallen dient het betrokken lid zijn voornemen aan de voorzitter voor te leggen.
5. Het voornemen om voorstellen als bedoeld in het vorig lid van andere fracties te ondersteunen wordt tevoren in de vergadering van de fractie aan de orde gesteld dan wel, indien de tijd daarvoor ontbreekt, aan de voorzitter meegedeeld.
6. Het voornemen om aan burgemeester en wethouders schriftelijke vragen te stellen wordt tevoren in de vergadering van de fractie aan de orde gesteld. In spoedeisende gevallen dient het betrokken lid zijn voornemen aan de voorzitter voor te leggen.
7. Als regel wijst de fractie tevoren per onderwerp een woordvoerder aan, die in de raadsvergadering het standpunt van de fractie vertolkt, met inbegrip van eventuele minderheidsstandpunten. De overige leden voeren over een dergelijk onderwerp niet het woord, tenzij zij in de fractievergadering tevoren hebben aangekondigd op persoonlijke titel te willen spreken, of dit voornemen in spoedeisende gevallen aan de voorzitter hebben meegedeeld.
8. Indien de media, resp. een journalist contact zoekt met een lid, verwijst het deze naar de voorzitter van de fractie, of het doet aan de voorzitter mededeling van dit contact met kennisgeving van de inhoud daarvan.
9. Indien in de fractie stemafspraken worden gemaakt, dient elk lid zich daaraan te houden.
10. Indien een lid de vergadering van de fractie niet heeft bijgewoond, dient het een afwijkend standpunt alsnog aan de voorzitter kenbaar te maken.
11. Doen zich tijdens de vergadering van de raad nieuwe feiten voor, die tot een wijziging van het standpunt van een lid leiden, dan doet dat lid vóór de stemming daarvan mededeling aan de voorzitter van de fractie.

Artikel 25

Vervallenverklaring van het fractielidmaatschap

1. Indien een lid handelt in strijd met het bepaalde in artikel 24 of anderszins in ernstige mate handelt in strijd met het algemeen belang, de belangen van de ChristenUnie of de belangen van de fractie, dan wel deze belangen verwaarloost, kan het fractiebestuur, respectievelijk de voorzitter, hem of haar ter verantwoording roepen.
2. Indien naar de mening van het fractiebestuur, respectievelijk de voorzitter, de verantwoording onvoldoende is en betrokkene in zijn handelen of nalaten volhardt, stelt het fractiebestuur, respectievelijk de voorzitter, de fractie voor tot vervallenverklaring van het lidmaatschap van het lid over te gaan, onder vermelding van de gronden voor het voorstel.
3. Alvorens tot vervallenverklaring van het lidmaatschap over te gaan hoort de fractie het bestuur ter zake en stelt zij betrokkene in de gelegenheid zich in een gemeenschappelijke vergadering van fractie en bestuur te verantwoorden.
4. Het besluit tot vervallenverklaring van het lidmaatschap dient te worden genomen, door tenminste tweederde van het aantal door stemgerechtigde fractieleden uitgebrachte stemmen in een vergadering waar tenminste driekwart van het aantal stemgerechtigde fractieleden aanwezig is. Betrokkene is niet stemgerechtigd en is niet bij de beraadslaging en de stemming terzake de vervallenverklaring van zijn lidmaatschap aanwezig.
5. Een lid van de fractie wiens lidmaatschap van de fractie vervallen is verklaard, kan tegen die vervallenverklaring binnen 14 dagen nadat hem dit schriftelijk aangetekend is meegedeeld in beroep komen bij het landelijk bestuur van de ChristenUnie. Het landelijk bestuur zal, met uitsluiting van de burgerlijke rechter, naar aanleiding van dit beroep een voor alle partijen bindend besluit nemen.
6. Een lid van de fractie die geen gemeenteraadslid is en wiens lidmaatschap van de fractie vervallen is verklaard, kan tegen die vervallenverklaring niet in beroep komen bij het landelijk bestuur van de ChristenUnie. Het besluit van de fractie is voor hem bindend. Een beroep bij de burgerlijke rechter wordt uitgesloten.

Artikel 26

Financiën

1. De fractie verkrijgt haar middelen uit bijdragen van de leden en anderszins.
2. De bijdrage van de leden bedraagt maximaal 25% van de tegemoetkoming in de kosten waarop zij als raadslid aanspraak hebben.
3. De fractie administreert haar financiële middelen in een fonds waartoe een afzonderlijke bankrekening wordt geopend.
4. De penningmeester biedt met inachtneming van artikel 9 jaarlijks een rekening, met bijbehorende bescheiden, aan de fractie aan. Hij rapporteert tussentijds bij voorkeur één keer per kwartaal aan de fractie over de ontvangen bedragen en gedane uitgaven.
5. Vaststelling van de rekening door de fractie strekt de penningmeester tot decharge.
6. Aan het einde van de zittingsperiode van de raad vindt afrekening plaats. Over het eventueel resterende saldo beslist de fractie.

HOOFDSTUK VI AFSTEMMING FRACTIE EN WETHOUDER

Artikel 27

1. De fractie stelt een regeling vast voor de afstemming tussen de fractie en de wethouder.
2. In de onder lid 1. genoemde regeling worden tenminste afspraken opgenomen inzake de informatie en communicatie tussen fractie (fractievoorzitter) en de wethouder.

3. Kandidaat wethouders dienen, voordat zij aan de raad worden voorgedragen, in te stemmen met deze regeling.

HOOFDSTUK VII SLOTBEPALINGEN

Artikel 28

1. Dit reglement kan te allen tijde worden gewijzigd op de wijze waarop het tot stand is gekomen.
2. In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de fractie.
3. Door vaststelling van dit reglement vervalt het reglement, vastgesteld op-
.....
4. Dit reglement treedt in werking op

Vastgesteld in de vergadering van

De ChristenUnie-fractie.

De voorzitter,

De secretaris,

3. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

In geval geen sprake is van een afzonderlijk functionerende steunfractie zoals in artikel 10a is omschreven, fungeert de fractie als instituut van raadsleden, kandidaat-raadsleden, fractieassistent en eventuele tot de fractie toegelaten raadsleden als bedoeld onder artikel 3, leden 2 en 3. Indien er sprake is van een gecombineerde fractie met andere partijen, regelen de partijen de samenstelling van de fractie en worden de artikelen in dit reglement dienovereenkomstig aangepast.

Artikel 2

Naast het in dit artikel genoemde programma kan de fractie zich ook binden aan een collegeprogram of gemeentelijk beleidsprogram, voorzover de fractie dit aanvaard heeft als basis voor de vorming van het college van burgemeester en wethouders.

Als er in een gemeenteraad zaken aan de orde komen die betrekking hebben op aspecten van het landelijk beleid, zal de ChristenUnie-raadsfractie rekening houden met de opstelling van de Tweede-Kamerfractie en vooral met het terzake gestelde in het ChristenUnie-program voor de Tweede-Kamerverkiezingen.

De ChristenUnie hecht groot belang aan regelmatige contacten met kerkelijke en maatschappelijke organisaties. Een fractie zal het daarom ook als haar taak moeten zien geregeld overleg te voeren met deze organisaties.

Artikel 3

Het benoemen van een fractieassistent is afhankelijk van de plaatselijke situatie.

Het einde van het lidmaatschap van de fractie op de gronden genoemd in artikel 3 lid 4 sub b, c en d houdt tevens in het ter beschikking stellen van de raadszetel door het raadslid. Dit is bepaald in de *bewilligingverklaring* die elk kandidaat-raadslid voor de kandidaatstelling heeft moeten ondertekenen. Leden van de fractie die geen raadslid zijn hebben slechts een adviserende stem.

Artikel 4

Voor de kandidaatstelling wordt aan de kandidaat-raadsleden de gelegenheid geboden om kennis te nemen van het fractiereglement. Tijdens de eerste fractievergadering na de verkiezingen verklaren de leden van de fractie bekend te zijn met het reglement en de bepalingen ervan te zullen naleven.

Artikel 5

De fractie kiest een voorzitter en vice-voorzitter. De functies van secretaris en penningmeester kunnen gecombineerd worden met een andere functie in de fractie. Een fractielid dat tot wethouder benoemd wordt treedt af als lid van de fractie. Een fractiebestuur is alleen raadzaam voor grotere fracties, de steunfractieleden meegerekend.

Artikel 6

De fractievoorzitter, houdt toezicht op en draagt verantwoordelijkheid voor het functioneren van de steunfractie en eventuele fractiewerkgroepen. De fractie stelt de regels vast voor het functioneren en wijst de leden aan. (Zie verder de toelichting bij artikel 10a en 10b.)

Artikel 7

De fractievoorzitter is degene die contact onderhoudt met de media. Dit betekent dat de andere fractieleden verwijzen naar de fractievoorzitter als woordvoerder, tenzij expliciet anders is afgesproken. (Zie ook artikel 24 lid 8.)

Het voeren van functioneringsgesprekken (lid 1 sub g), uitmondend in concrete afspraken, kan een belangrijke stap zijn in het verder verbeteren van het fractiewerk. Aangezien het voeren van dergelijke gesprekken niet kan worden voorgeschreven, verdient het aanbeveling de aanpak vast te leggen in een protocol dat het resultaat is van overleg tussen bestuur en fractie.

Artikel 8

De secretaris kan bij de verslaglegging van fractievergaderingen worden bijgestaan door een notulist. De secretaris blijft echter verantwoordelijk voor de inhoud van verslagen.

Artikel 9

De financiële verantwoording door de penningmeester wordt geregeld in artikel 26 lid 3.

Artikel 10

Het verdient de voorkeur om in fractiewerkgroepen standpunten voor te bereiden en beleidsvisies te ontwikkelen over bepaalde vraagstukken op het terrein van het lokaal bestuur en niet de nadruk te leggen op concrete raadsvoorstellen. Ook bij de algemene beschouwingen, de begrotingsbehandeling en andere politiek belangrijke onderwerpen kunnen de fractiewerkgroepen de fractie ondersteunen en adviseren.

Artikel 11

Het bestuur van de lokale unie heeft onder meer tot taak bij voortduring de politieke toestand in en buiten het werkgebied van de fractie, te overwegen. Om dit te realiseren is het noodzakelijk dat de politiek secretaris of een andere vertegenwoordiger van het bestuur de vergaderingen van de fractie kan bijwonen. De politiek secretaris weet welke gaven, kennis en vaardigheden er bij de leden aanwezig zijn. Hij of zij kan de fractie adviseren hiervan gebruik te maken. Het past de vertegenwoordiger van het bestuur om enige terughoudendheid te betrachten. Hij of zij heeft geen stemrecht (artikel 11 lid 2).

Artikel 12

Deze bijstand kan door zowel leden als niet-leden geboden worden. Bij deskundigen kan o.a. aan vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties gedacht worden. De fractie blijft verantwoordelijk voor het bepalen van het standpunt.

Artikel 13

De fractie vergadert normaliter voor de raadscommissies. Voor de raadsvergadering wordt overlegd over een definitieve standpuntinname (dit kan tijdens een vergadering zijn).

Artikel 16

De geheimhouding is regel. Het schenden van deze verplichting kan voor fractieleden leiden tot de sancties die artikel 26 noemt.

Artikel 17

De voorzitter geeft bij voorkeur eerst het woord aan de leden van de fractie en daarna aan de eventueel aanwezige wethouder(s).

Artikel 20

Belanghebbenden zijn dus niet bij het opstellen van het advies betrokken.

Indien bij het opstellen van de aanbeveling door het fractiebestuur, zoals in lid 3 genoemd, over de kandidaten een stemming plaatsvindt is hetgeen artikel 19 bepaalt over besluitvorming van toepassing.

Artikel 22

Het is een goede zaak dat in elk geval jaarlijks de bespreking van het politieke beleid, in het bijzonder van de raadsfractie, aan de orde komt in een lokale unievergadering. De jaarlijkse verantwoording door de fractie moet als een vereiste worden beschouwd. Het is echter aan te bevelen om tweemaal per jaar verantwoording af te leggen in een lokale unievergadering. Aangezien een fractiereglement de ledenvergadering en het bestuur niet kan binden zullen hierover tussen fractie en bestuur, op basis van een besluit van de lokale unievergadering, afspraken moeten worden gemaakt.

Wanneer verenigingen gezamenlijk één ChristenUniefractie hebben (bijvoorbeeld in een herindelingsgemeente) is het wenselijk dat de fractie in beide ledenvergaderingen verantwoording aflegt.

Artikel 23

De fractie verleent de onderhandelaars mandaat, waarna in de fractie over het resultaat van de onderhandelingen besluitvorming plaatsvindt. In het algemeen zal een fractie de onderhandelaars wel ruimte tot onderhandelen moeten geven, met verantwoording aan de fractie achteraf.

Artikel 24

Ook als een fractielid het voornemen heeft om vragen te stellen aan burgemeester en wethouders (lid 6) is het van belang vooraf overleg te plegen. Dit voorkomt dat anders ten onrechte de vragensteller en de fractie vereenzelvigd worden. Eenheid in de fractie is en blijft buitengewoon belangrijk.

Artikel 25

Het besluit tot vervallenverklaring van het fractielidmaatschap is alleen voor raadsleden vatbaar voor beroep bij het landelijke bestuur van de ChristenUnie. Het inschakelen van de burgerlijke rechter is uitgesloten.

Artikel 26

Er dient onderscheid gemaakt te worden tussen de bijdrage aan de fractie en een bijdrage aan de lokale unie, bijvoorbeeld voor het verkiezingsfonds. Daarnaast is er de verplichting lid te worden van en contributie af te dragen aan de bestuurdersvereniging.

Discussiepunten model-fractiereglement

Bij de samenstelling van dit modelreglement bleken er rondom enkele onderwerpen verschillende meningen te bestaan. De discussiepunten zijn daarom bijgevoegd; fracties kunnen zelf beslissen of zij het model overnemen of aanpassen. Met betrekking tot de opgenomen discussiepunten en met het oog op verdere verbetering zijn reacties en ervaringen van harte welkom.

Belangrijke discussiepunten waren:

1. De samenstelling en de bevoegdheden van de steunfractie.

Discussiepunt: behoren steunfractieleden tot de fractie, met alle bijbehorende rechten, of niet?
De samenstellers kiezen in artikel 1.a en 3.1 uit principe voor de formele benadering: de fractie bestaat uit 'de gekozen raadsleden'. Alleen zij hebben n.l. mandaat van de kiezers. De steunfractie behoort formeel niet tot de fractie en heeft daarom adviesrecht en geen stemrecht (art. 10.a lid 4). In de praktijk werd er binnen RPF- en GPV- fracties echter zelden gestemd en vormen fractie en steunfractie een geheel. Ook hecht de ChristenUnie er aan dat zoveel mogelijk leden aan het fractiewerk kunnen deelnemen. De definitie van de steunfractie is dan ook zo ruim mogelijk gemaakt (art. 1.d en art. 10.a lid 3, zie ook 10.b). Artikel 3 lid 2 geeft overigens ruimte om van de formele lijn af te wijken en ook anderen dan de gekozen raadsleden stemrecht te geven.

2. Omgaan met vergoedingen

In het inleidende hoofdstuk wordt hier bewust ruim aandacht aan besteed (§ 1.5). Het reglement bevat hierover afspraken in de artikelen 9 en 26. Wat moet er vastgelegd worden over vergoedingen van raadsleden en aan steunfractieleden? Achter de opgenomen afspraken zit de gedachte: maak een duidelijk zichtbare scheiding tussen geldmiddelen van lokaal uniebestuur, fractie en raadsleden en wees ten allen tijde transparant. Moet het nog preciezer worden geregeld? Of gaan deze afspraken al te ver?

3. De verhouding tussen bestuur en fractie

Hierover staan met name afspraken in de artikelen 11, 20, 21, 22 en 24. Het is belangrijk om met het lokale uniebestuur over de afspraken in deze artikelen te overleggen. Ook artikel 4 (bekrachtiging) kan dan aan de orde komen, omdat dit punt mede door het bestuur moet worden uitgevoerd.